

Oorlog vroeger en nu

De vraag

Waarom was er vroeger veel oorlog?

Het antwoord

Bijzonder dat je dat vraagt. Jij denkt dus dat er vroeger meer oorlog was dan nu? Het hangt natuurlijk een beetje af van wat je met vroeger bedoelt. Denk je dan aan de tijd van de Eerste en Tweede Wereldoorlog? Of denk je ook dat er in de Middeleeuwen meer oorlog was dan nu?

De meeste mensen denken dat er in de hele geschiedenis steeds meer oorlogen komen en er steeds meer mensen door geweld sterven. Dat komt omdat je al het geweld nu op televisie en internet ziet en erover leest. Vroeger hoorde je veel minder van oorlogen en geweld ver weg en je zag er nog minder van. Maar toch heb jij gelijk! Veel mensen kunnen het niet geloven, maar er zijn inderdaad steeds minder oorlogen, met minder doden. Niet alleen vanaf de Tweede Wereldoorlog, maar ook over een langere tijd. Al zijn er wel jaren en gebieden waarin het aantal oorlogsslachtoffers stijgt natuurlijk, maar dat zijn uitzonderingen.

Men schat in dat in de prehistorie ongeveer 15% van de mensen door geweld om het leven kwam, nu is dat nog geen 0,05% (300 keer minder dus!). Er zijn 5 tijden in de geschiedenis waarin mensen minder moordzuchtig werden. Zou je kunnen verzinnen wanneer? (het antwoord staat hier helemaal onder).

Hoe komt het nou dat er nu minder wordt gevochten? Dat is een moeilijke vraag. Een Amerikaanse professor, Steven Pinker, heeft geprobeerd daar een antwoord op te geven. Niet iedereen is het met hem eens, hoor. Maar dat hoort bij de wetenschap. Wetenschappers discussiëren wat af en zo proberen uit te vinden hoe het zit. In ieder geval, Steven Pinker zegt dat we niet betere mensen geworden zijn. Iedereen kan oorlog maken en elkaar de hersens in slaan, maar je kunt ook in vrede met elkaar leven. Dat was vroeger zo en nu nog steeds. Maar als de omstandigheden beter zijn, is het gemakkelijker om de vrede te bewaren. Als je honger hebt en niemand het ziet, steel je makkelijker een koekje van je klasgenoot, dan als je eigen trommel vol koekjes zit. En als iedereen kijkt, doe je het ook niet zo snel.

Steven Pinker denkt dat er drie belangrijke dingen zijn in de wereld die ons vrediger maken dan vroeger: 1. **Goed bestuur met politie en rechtspraak**, in de meeste landen worden criminelen en oorlogsmisdadigers gestraft, 2. **Handel**, West-Europa en Rusland kunnen het niet met elkaar eens zijn, maar aan oorlog hebben ze beide niks, dat kost veel geld, 3. **Globalisatie**, dat betekent dat je gemakkelijker weet hoe mensen ergens anders op de wereld leven en denken. Als je elkaar beter begrijpt, maak je ook minder snel ruzie.

Wat denk jij, zit daar iets in? Het lijkt mij wel een goede verklaring!

Als je er nog meer over wil weten, kun je ook naar dit filmpje kijken:

<https://www.youtube.com/watch?v=mUdzlhhEhnY&list=UU4E4CgNyGPAX9HJH8eEJA&index=19>

Hierin legt Sami Faltas, een docent van onze universiteit uit hoe een opstand met geweld ontstaat. Wat voor omstandigheden zijn daarvoor nodig? Zou het kunnen dat er in Groningen een opstand met geweld ontstaat vanwege de aardbevingen? De uitleg is wel voor volwassenen, maar ik hoop dat je het wel kunt volgen.

Hier nog de tijden waarin het geweld duidelijk minder werd dan de periode daarvoor:

1. Toen we van jagers en verzamelaars boeren werden, toen gingen we meer op elkaar letten en werd de kans om van honger om te komen kleiner.
2. Toen landen in de late Middeleeuwen duidelijker criminelen gingen straffen en meer gingen handelen.
3. Tijdens de 18^e eeuw, de verlichting genoemd, toen men zich meer ging verdiepen in de mens en martelingen afschafte.
4. Na de Tweede Wereldoorlog, iedereen had zijn buik vol van oorlog en geweld.
5. Na de Koude Oorlog, Rusland en Amerika gingen minder wapens leveren en zich bemoeien met oorlogen in andere landen (al doen ze dat nog steeds wel)

Hoeveel had jij er goed?

Met vriendelijke groet,

Drs. S.J. Visser
Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie
Rijksuniversiteit Groningen